

hoe komt het
dat dit pas
20 keer is ontdekt?

Ministerie van Financiën

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën Toeslagen en Douane

notitie

Kindgebonden budget

groot exameren om
in de toekomst
te voorkomen.

Aanleiding

Eind 2018 kwam aan het licht dat het automatisch herstarten van kindgebonden budget na het vervallen van het recht op basis van (door zowel FIN en SZW) verkeerde interpretatie van de wet niet is ingebouwd in het Toeslagen Verstrekkingen Systeem (TVS). Een groot aantal burgers liepen hierdoor kindgebonden budget mis. De ongeveer 250.000 burgers om wie dit sinds 2013 gaat, krijgen nu alsnog het juiste bedrag aan kindgebonden budget. Dat kan in sommige gevallen oplopen tot enkele duizenden euro's per persoon met maxima van circa € 30.000. Het ministerie van SZW heeft hier ruim 400 miljoen euro voor gereserveerd. Toeslagen - belast met de hersteloperatie - heeft hiervoor een aparte projectorganisatie ingericht.

Deze notitie is om u te informeren en uw beslissing te vragen over zaken die spelen bij deze hersteloperatie van het kindgebonden budget (kgb):

- A. Ter informatie achtergrond herstelactie kindgebonden budget;
- B. Ter beslissing mogelijke onjuiste uitbetaling kindgebonden budget;
- C. Ter beslissing uitzonderen herstelbetalingen kindgebonden budget voor de vermogenstoetsen;
- D. Ter beslissing verrekenen herstelbetalingen kindgebonden budget.

A. Herstelactie kindgebonden budget

Op een signaal van de Sociale Verzekeringsbank start Toeslagen automatisch kindgebonden budget als ouders recht op hebben op kinderbijslag als er al een andere toeslag loopt. Wanneer het recht op kindgebonden budget later weer vervalt, bijvoorbeeld omdat het inkomen is gestegen, vervalt het recht op kindgebonden budget. Als er dan later opnieuw een recht ontstaat en de Belastingdienst over voldoende gegevens beschikt om dat te constateren, moet het kindgebonden budget volgens de Wet op het kindgebonden budget automatisch herstarten.

Inmiddels is het Toeslagen Verstrekkingen Systeem (TVS) aangepast en herleeft het recht op kindgebonden budget weer automatisch als er recht op is. In 2019 is in totaal € 154 mln. uitbetaald. Het restant van € 289 mln. wordt uitbetaald in 2020.

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Inlichtingen

T

@minfin.n

I

www.minfin.nl

Datum

5 februari 2020

Notitienummer

2020-0000027772

Auteur

Van

Kopie aan

B. Mogelijke onjuiste uitbetaling kindgebonden budget

Bij de herstelactie is voor circa 1.100 burgers voor het toeslagjaar 2019 het kindgebondenbudget uitgekeerd, terwijl deze door de burger zelf of door Toeslagen was gestopt in verband met een te hoog vermogen. De kans is reëel dat deze burgers op 1-1-2019 nog steeds een te hoog vermogen hadden. Dit is pas vast te stellen na de aangifte IB, medio 2020.

Op 27 januari is begonnen met het bellen van de groep ouders die het betreft. Hen is de optie geboden voor het eerder terugbetalen als blijkt dat ze inderdaad een te hoog vermogen hadden en het kindgebonden budget onterecht is herstart. Er zal worden afgezien van invorderingsrente. Ouders die niet telefonisch worden bereikt, krijgen een persoonlijke brief thuisgestuurd met het aanbod een speciaal nummer te bellen waar een medewerker van Toeslagen direct het kindgebonden budget kan corrigeren. Standaard krijgen ouders een betalingsregeling van maximaal 24 maanden aangeboden. Als dat niet passend blijkt, kan een persoonlijke betalingsregeling worden getroffen. De belasting is inmiddels afgerond. De Belastingtelefoon heeft ongeveer de helft van het aantal burgers bereikt en 80 van hen hebben ervoor gekozen eerder terug te willen betalen.

Beslispunt 1

Kunt u instemmen met het voorstel om melding te maken van mogelijk onjuiste uitbetaling van kindgebonden budget in de reguliere voortgangsbrief over de hersteloperatie?

Advies

Voor dit incident is de gebruikelijke 'damage-procedure' gevolgd en is de minister ingelicht (bijlage 1). Het is zowel voor SZW als FIN en B/Toeslagen wenselijk dat de Tweede Kamer via de reguliere voortgangsbrief op de hoogte wordt gebracht. Nu de burgers zijn geïnformeerd lijkt een aparte brief aan de Tweede Kamer over deze 'damage' ook te laat. Eerder is de minister ook daartoe geadviseerd. Hij heeft gevraagd dit nog expliciet aan u voor te leggen (bijlage 2).

C. Uitzonderen herstelbetalingen voor de vermogenstoetsen

Bij de behandeling in de Eerste Kamer van het wetsvoorstel ter verhoging van de inkomensgrens van het kindgebonden budget voor paren is ook de herstelactie van het kindgebonden budget aan de orde gekomen.

In een brief aan de staatssecretaris van SZW dringt een aantal leden van de commissie SZW erop aan, de nabetalingen van het kindgebonden budget die plaats vinden in het kader van deze herstelactie aan te merken als 'bijzonder vermogen' en buiten beschouwing te laten als vermogen voor de vermogenstoetsen van de toeslagen. Zij wijzen in dit verband ook op de vele uitzonderingen die in het verleden zijn gemaakt. Ambtelijk SZW is van mening dat aan dit verzoek gehoor zou moeten worden gegeven.

Beslispunt 2

Gaat u akkoord met een positieve reactie op het verzoek van de Eerste Kamer om een uitzondering te zullen gaan maken voor de herstelbetalingen kindgebonden budget?

Advies:

U kunt ervoor kiezen om een uitzondering te gaan maken. Als u een uitzondering wil maken dan zou die bij voorkeur wel een tijdelijk karakter moeten hebben: voor de duur van een jaar. Het maken van een uitzondering is een breuk met de beleidslijn die de laatste jaren was ingezet om geen uitzonderingen meer te maken met het doel het uitvoeringsproces niet verder te compliceren. Het past echter wel bij de nieuwe beleidslijn om meer maatwerk in dienstverlening te bieden. In dit geval zijn de gevolgen voor de uitvoering bovendien zeer beperkt.

zeker
met
ook
waarom

wellicht
wordt
voordere
actief
niet

akkoord!

Ook de budgettaire gevolgen van het maken van een uitzondering voor de toeslagen zijn beperkt. De toeslagdepartementen SZW en VWS zullen voor dekking zorgdragen. Met BZK moet hierover nog definitieve afstemming plaats vinden.

Toelichting

- De zorgtoeslag, huurtoeslag en kindgebonden budget kennen vermogenstoetsen. Wie op de peildatum 1 januari van het toeslagjaar een te hoog (box 3) vermogen heeft, verliest het recht op toeslag voor dat jaar. De herstelbetalingen kindgebonden budget kunnen ertoe leiden dat mensen om die reden hun recht op toeslag verliezen.
- Op basis van een hardheidsclausule in de Awir is het mogelijk de herstelbetalingen uit te zonderen als vermogen voor de vermogenstoetsen. Mensen die gebruik willen maken van een uitzondering voor 'bijzonder vermogen' moeten daarvoor een verzoek indienen bij B/Toeslagen. Dit verzoek moet marginaal worden beoordeeld en er moet een aanpassing in het systeem plaats vinden. Hiervoor zal naar verwachting maximaal 1 FTE nodig zijn.
- Om de herstelbetalingen kindgebonden budget als bijzonder vermogen aan te merken is een aanpassing van de Uitvoeringsregeling Awir nodig die in de loop van dit jaar moet plaatsvinden. Ons advies zou zijn om de uitzondering tijdelijk te maken en slechts voor de duur van 1 toeslagjaar te laten gelden. Het zou dan met name moeten gaan om de betalingen over de jaren 2013-2017 waarin herstel met terugwerkende kracht plaats vindt.
- Het maken van een uitzondering is een breuk met de beleidslijn die de laatste jaren was ingezet om geen uitzonderingen meer te maken met het doel om de uitvoering van het uitvoeringsproces niet verder te compliceren. Het past echter wel beter bij de nieuwe beleidslijn om in de sfeer van de toeslagen meer maatwerk te verlenen.

Een uitgebreidere toelichting op de bovenstaande kernpunten is te vinden in de bijlage.

D. Herstelbetalingen en verrekenen

Beslispunt 3

Stemt u definitief in met het *niet* verrekenen van de herstelbetalingen kindgebonden budget met openstaande toeslagschulden?

Advies

U wordt geadviseerd in te stemmen met het niet verrekenen van de herstelbetalingen met openstaande toeslagschulden.

Toelichting

In oktober jl. heeft de vorige staatssecretaris aangegeven de uitbetalingen in het kader van de herstelbetaling kindgebonden budget niet te willen verrekenen met openstaande toeslagschulden. Omdat de motie Leijten en Kwint (35 010, nr. 22) met het verzoek om niet te verrekenen bij de herstelbetalingen kindgebonden budget, anders dan verwacht, niet meer op korte termijn in stemming komt, vragen we u akkoord te gaan om het niet verrekenen bij de herstelacties per 2020 toe te passen. De groep die in aanmerking komt voor (niet) verrekenen is tot nu toe apart gehouden omdat er onduidelijkheid was of het wel of niet verrekenen¹.

¹ Gaat om een groep van ca. 20.000 mensen. Budgettair gaat het om het mislopen van een incidentele meevaller van circa € 20 mln. Hiervoor is akkoord van SZW.

Nu er duidelijkheid is, willen we deze ouders niet langer apart houden en laten wachten op hun herstelbetaling.

Bijlage (nadere toelichting op beslispunt 2):

Herstelbetalingen uitgesplitst naar categorieën

Recht op nabetaling tot een bedrag

Onder € 1000,- circa 146.000 personen

Tussen de € 1000,- en € 2500,- circa 55.000 personen

Tussen de € 2500,- en € 5.000,- circa 26.000 personen

Tussen de € 5.000,- en € 10.000,- circa 14.000 personen

Tussen de € 10.000,- en € 15.000,- circa 5.000 personen

Meer dan € 15.000,- circa 2.500 personen

Een gevolg van de nabetaling kan zijn dat de betreffende ouders als gevolg daarvan op de peildatum 1 januari van het toeslagjaar een hogere box 3-grondslag gaan krijgen en daardoor de grens van de vermogenstoets passeren die geldt voor huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget. Hun recht op deze toeslagen zou daardoor vervallen. De grens van de vermogenstoets voor de huurtoeslag is even hoog als het heffingvrije vermogen van box 3, te weten € 30.846 in 2020 (voor partners het dubbele). Voor de zorgtoeslag en kindgebonden budget is deze grens € 116.613 in 2020 (voor partners € 147.459). Volgens een inschatting op basis van een rekenmodel zouden circa 600 huishoudens potentieel ermee te maken kunnen krijgen dat de herstelbetaling leidt tot overschrijding van de grens van de vermogenstoetsen.

Eerder ingenomen beleidslijn in de Tweede Kamer

Bij de behandeling van het wetsvoorstel van SZW in de Tweede Kamer is de herstelactie kindgebonden budget ook uitgebreid aan de orde gekomen. Daar is toen expliciet aangegeven dat de nabetaling wel meetelt voor de box 3-grondslag en dat, om nadelige gevolgen voor de vermogenstoetsen te voorkomen, ervoor is gekozen om de uitbetaling niet vlak voor de peildatum 1 januari 2020 te laten plaats vinden maar verspreid over de periode in de maanden ervoor en later in het jaar 2020. Door de Tweede Kamer is verder niet aangedrongen op het maken van een uitzondering.

Maken van een uitzondering is volgens de Eerste Kamer wenselijk

Een aantal leden van commissie SZW van de Eerste Kamer vraagt nu dus wel om een uitzondering voor de herstelbetalingen kindgebonden budget met betrekking tot de vermogenstoetsen. Zij wijzen in dit verband op artikel 9 van de Uitvoeringsregeling Awir waarin in de afgelopen jaren de nodige uitzonderingen in de sfeer van de vermogenstoetsen van de toeslagen zijn gemaakt voor 'bijzonder vermogen'. Het gaat hierbij om een eenmalige financiële tegemoetkomingen en schadevergoedingen die werden verstrekt in schrijnende situaties. De betreffende brief van de Eerste Kamer is bij deze notitie gevoegd als bijlage 3. De Eerste Kamer noemt als voorbeeld de tegemoetkomingsregeling van SZW voor asbestslachtoffers en concludeert dat het juridisch-technisch in ieder geval mogelijk is een uitzondering te regelen.

Een uitzondering maken?

Gelet op het feit dat er sprake is geweest van een 'fout' van de Belastingdienst bij de implementatie van de Wet op het kindgebonden budget die aanleiding heeft gegeven tot de herstelbetalingen, is er op zich een goede reden om voor deze gevallen een uitzondering te gaan maken. We zijn dan immers zelf veroorzaker van de eventuele 'gevolgschade' van deze betalingen voor het recht op toeslagen`

Het maken van een uitzondering kan eenvoudig worden ingeregeld in het bestaande uitvoeringsproces en heeft slechts beperkte budgettaire effecten². Als

² Voor kindgebonden budget en huurtoeslag gaat het in beide gevallen om ca. € 550.000, voor zorgtoeslag om ca. € 224.000. De toeslagdepartementen zijn akkoord met een

u daarvoor kiest, heeft het de voorkeur om er een tijdelijke uitzondering voor de duur van 1 jaar van te maken. Een langere periode heeft namelijk het nadeel dat er dan een 'verdamping' optreedt van de kindgebonden budget-betaling en niet goed meer is te onderscheiden welk deel van het vermogen daar betrekking op heeft.

Dat zou betekenen dat nabetalings die in 2019 zijn gedaan op verzoek van de toeslaggerechtigde buiten beschouwing blijven voor de toepassing van de vermogenstoets over het toeslagjaar 2020. Nabetalings die in 2020 plaats vinden zouden dan op verzoek buiten beschouwing blijven voor de toepassing van de vermogenstoets over het toeslagjaar 2021.

De hiervoor benodigde aanpassing van de Uitvoeringsregeling Awir zou uiterlijk eind 2020 doorgevoerd moeten worden omdat de eerste verzoeken pas in de loop van 2021 gedaan zullen worden.

Beleidslijn was: geen uitzonderingen meer voor de vermogenstoetsen in de Uitvoerings Regeling Awir

De afgelopen tijd is de beleidsmatige inzet geweest om geen nieuwe uitzonderingen meer te willen toevoegen aan de bestaande lijst met uitzonderingen in de UR Awir teneinde het uitvoeringsproces van de Belastingdienst te ontzien. Dat heeft ertoe geleid dat het maken van uitzonderingen in de sfeer van de toeslagen voor schadevergoedingen ivm de aardgaswinning, letselschadevergoedingen en de tegemoetkomingen in het kader van de Q-koorts achterwege zijn gebleven.

Overigens voorziet de compensatieregeling voor de CAF11-ouders wel in een aanvullende compensatie voor eventueel verlies aan toeslagen door overschrijding van de grens voor de vermogenstoets als gevolg van de compensatie.

Aard en omvang van de herstelbetalingen kindgebonden budget

De uitzonderingen die in het verleden als 'bijzonder vermogen' zijn opgenomen in de UR Awir zijn qua aard en omvang niet te vergelijken met de herstelbetalingen kindgebonden budget. De bestaande uitzonderingen in de UR Awir betreffen relatief kleine groepen van mensen die vanwege het schrijnende karakter van de situatie waarin zij verkeerden op morele gronden een financiële tegemoetkoming/vergoeding ontvingen. De compensatieregeling voor asbestslachtoffers is daar een sprekend voorbeeld van.

De herstelbetalingen kindgebonden budget zijn van een heel andere orde. In de eerste plaats vanwege de omvang (circa 250.000 gerechtigden). In de tweede plaats vanwege het feit dat het hier gaat om een nabetaling van kindgebonden budget aan mensen die daar volgens de toeslagenwetgeving recht op hebben. Weliswaar als gevolg van een 'fout' van de Belastingdienst, maar niet zo zeer vanwege het schrijnende situatie waarin de mensen verkeren.

eventuele uitzondering. Met BZK vindt nog overleg plaats of voor de extra huurtoeslaguitgaven budgettaire dekking nodig is

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Staatssecretaris van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid
T.a.v. mevrouw drs. T. van Ark
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

herover verzoeken en
ook reël. laten we
goed volgen wat SZW
doet en vooral vragen
om snelheid

Pagina 1

Geachte mevrouw Van Ark,

Op 1 december 2019 heeft u een conceptwetsvoorstel Wet kinderopvang (Wko) gepubliceerd. Ouderparen waarvan één van de ouders wegens een Wlz-indicatie niet kan werken en niet voor de kinderen kan zorgen, krijgen in dit voorstel aanspraak op kinderopvangtoeslag. Wij juichen dit voorstel toe. Tegelijkertijd signaleren wij dat enkele andere groepen ouders nog steeds buiten de boot van de kinderopvangtoeslag zullen blijven vallen. We zien vergelijkbare problemen bij de alleenstaande ouderkop van het kindgebonden budget. Met deze brief willen wij u daarom opnieuw¹ verzoeken ook voor deze groepen een landelijke (wettelijke) regeling te treffen.

Wettelijke criteria voor de kinderopvangtoeslag kunnen onredelijk uitpakken

Het recht op kinderopvangtoeslag is voorbehouden aan ouders die werken of een opleiding, re-integratie- of inburgeringstraject volgen. Deze strikte criteria kunnen problematisch uitpakken voor ouders die van de kinderopvangtoeslag afhankelijk zijn om te kunnen werken maar net niet in deze categorieën passen.

Een treffend en pijnlijk voorbeeld is het verhaal van een moeder van twee jonge kinderen die bij ons aanklopte. Haar man heeft een gevangenisstraf gekregen, die langer dan drie maanden duurt. "Zoals u kunt begrijpen komt er enorm veel op je af," schrijft zij ons, "maar op zich is het meeste prima te regelen, zoals een alleenstaande moeder dat ook moet doen." Eén ding had zij niet voorzien. Doordat zij getrouwd is en haar partner door zijn detentie niet meer kan werken, verliest zij na drie maanden het recht op kinderopvangtoeslag. Ook heeft zij geen recht op de alleenstaande ouderkop van het kindgebonden budget, omdat zij nog getrouwd is. De sociaal raadsman raadt haar daarom aan dan maar te scheiden, zodat zij weer overal recht op heeft.

Wij hebben vergelijkbare signalen ontvangen over mensen met een huwelijkspartner die in het buitenland of een instelling verblijft en mensen met een huwelijks- of samenwonende partner die arbeidsongeschikt is. De wet gaat er in deze gevallen ten onrechte van uit dat de andere huwelijkspartner (de zogenoemde 'toeslagpartner') altijd deel uitmaakt van het huishouden en voor de kinderen kan

¹ In december 2017 beval de Kinderombudsman in het rapport *Nederlandse kinderen ontkoppeld* aan het begrip toeslagpartner aan te passen, zodat gezinnen met kinderen altijd aanspraak kunnen maken op toeslagen ten behoeve van de kinderen. Het kabinet beraadt zich nog steeds op deze aanbeveling.

Datum

10 februari 2020

Onderwerp

Knelpunten Kinderopvangtoeslag en
Kindgebonden budget

Ons nummer

201910874

issues
komen ook
vooral bij
ons terecht

Nationale ombudsman

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63
post@nationaleombudsman.nl
www.nationaleombudsman.nl

Nieuwsbericht

hebben wij nog vergelijkbare
issues die SZW dan
snel met kan nemen?

Pagina 1/3

zorgen. In de gevallen dat de partner wel thuis woont, gaat de wet er vanuit dat deze toeslagpartner – als deze niet werkt – altijd voor de kinderen kan zorgen. Die aannames blijken in een aantal gevallen niet te kloppen.

Pagina 2

Ons nummer
201910874

Sociaal-medische indicatie is schijnoplossing

In een eerder gesprek met uw ministerie werd gesteld dat de sociaal medische indicatie (SMI) voor deze groepen uitkomst biedt. Gemeenten hebben de mogelijkheid om gezinnen tijdelijk financieel te ondersteunen in de kosten van de kinderopvang als zij door medische of sociale omstandigheden tijdelijk niet in aanmerking komen voor de kinderopvangtoeslag.

Gemeenten hebben hierbij echter volledige beleidsvrijheid. Daardoor is het afhankelijk van hun woonplaats of en hoeveel tegemoetkoming ouders kunnen krijgen. Bovendien komen mensen met een inkomen hoger dan het sociaal minimum vaak niet in aanmerking. Bovendien gaat de SMI uit van tijdelijkheid, terwijl de realiteit voor veel mensen is dat hun situatie niet snel zal veranderen. Tenslotte gaat het bij de SMI enkel over de kosten van de kinderopvang en niet over de overige kosten die het opvoeden van kinderen met zich meebrengt. Dit alles leidt tot rechtsongelijkheid en rechtsonzekerheid. Terwijl andere groepen ouders recht hebben op kinderopvangtoeslag en de alleenstaande ouderkop van het kindgebonden budget, kunnen de hierboven genoemde ouders enkel hopen dat de SMI hun voor een beperkte duur gegund wordt.

Vergelijkbare problemen bij de alleenstaande ouderkop

De hierboven genoemde problemen met de kinderopvangtoeslag doen zich ook veelvuldig voor bij de alleenstaande ouderkop van het kindgebonden budget. Ook daar speelt bij gehuwde partners het probleem dat de wet uitgaat van de aanwezigheid van de andere (toeslag)partner terwijl deze feitelijk afwezig is. Door het mislopen van de alleenstaande ouderkop kan in die gevallen kan het maandinkomen enkele honderden euro's² onder het minimum terecht komen

Verzoek: kom met een landelijke regeling

Het toeslagensysteem staat onder grote druk en zal waarschijnlijk grondig herzien worden. Dit is een omvangrijke operatie, die veel tijd in beslag zal nemen. Tot die tijd is het zaak om het huidige systeem zo goed mogelijk te laten werken voor de mensen waarvoor het bedoeld is: mensen die (alleen) voor hun kinderen zorgen en graag willen werken én alleenstaande ouders die de aanvulling tot het bestaansminimum (alleenstaande ouderkop) niet kunnen missen.

Voor alle door ons genoemde groepen is aanpassing van de landelijke regeling die hun rechtszekerheid biedt, zeer wenselijk. Voor zeker twee van deze groepen – mensen met een huwelijkspartner in detentie of een instelling – is bovendien heel eenvoudig vast te stellen wie in aanmerking komt. Voor mensen met een huwelijkspartner die in het buitenland woont of arbeidsongeschikt is, realiseren we ons dat dit om nadere uitwerking vraagt.

² Een alleenstaande ouder met één of meer minderjarige kinderen en een jaarinkomen tot € 21.400 heeft in 2020 recht op een 'alleenstaande ouderkop' van € 266 per maand.

We verzoeken u om de door ons genoemde situaties op korte termijn op te lossen met een landelijke regeling. Tevens verzoeken we u om ook bij de latere herziening van het toeslagenstelsel aandacht te hebben voor deze knelpunten.

Pagina 3

Graag ontvangen wij binnen acht weken na dagtekening van deze brief uw reactie. Een afschrift van deze brief doen we toekomen aan de Vaste Kamercommissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Ons nummer

201910874

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

Met vriendelijke groet,
de Kinderombudsvrouw

Reinier van Zutphen

Margrite Kalverboer